

بررسی نقش اندازه دولت در تأثیر متغیرهای نهادی بر توزیع درآمد در کشورهای منتخب

علی خواجه محمدلو*، مهدی پدرام** و بهناز مهرجو***

تاریخ وصول: ۱۳۹۸/۰۴/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۲۲

چکیده

تنوع فعالیت‌های اقتصادی از یک سو و نقش رو به افزایش دولت‌ها در جهت گسترش خدمات عمومی، تأمین اجتماعی، تعهدات دولت در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی و تلاش در جهت تحقق رشد اقتصادی و توزیع عادلانه درآمد، نقش مولفه‌های نهادی را به مسئله‌ای مهم و تأثیرگذار تبدیل کرده است.

از آنجا که براساس دیدگاه اقتصاددانان نهادگرا، ضعف ساختار و عملکرد نهادها یکی از دلایل توسعه‌نیافتگی است، این پژوهش با هدف بررسی نقش اندازه دولت در تأثیر متغیرهای نهادی شاخص کیفیت حکمرانی، آزادی اقتصادی و تسهیلات اعطایی بخش خصوصی بر توزیع درآمد کشورهای منتخب طی دوره ۲۰۱۵-۲۰۰۴ انجام شده است.

الگوسازی داده‌ها براساس روش رگرسیون آستانه‌ای انجام شده است که نسبت به سایر روش‌های تخمین، برآوردهای سازگارتری ارائه می‌نماید. در ادامه با استفاده از آزمون ریشه واحد لوین لاین چو نسبت به تعیین مانایی داده‌ها اقدام گردید. نتایج آزمون نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش متغیرهای حکمرانی خوب، تسهیلات اعطایی به بخش خصوصی و ضریب جینی در سطح مانا و متغیرهای اندازه دولت و آزادی اقتصادی با یک‌بار تقاضای مانا می‌شوند.

به منظور برآورد مدل با استفاده از آزمون رگرسیون آستانه‌ای، با توجه به اینکه برای تصریح یک الگوی غیرخطی، ابتدا تصریح مدل خطی جهت ایجاد یک الگوی پایه برای آزمون کردن فرضیه خطی بودن مدل انجام می‌شود. مدل خطی حداقل مربعات تعمیم یافته عملی در چارچوب آزمون‌های تشخیصی (خودهمبستگی، ناهمسانی واریانس و داشتن توزیع نرمال)، آزمون F لیمر و آزمون هاسمن به صورت رگرسیون‌های پنل دیتا با اثرات ثابت زمانی تخمین زده شده است. براساس نتایج بدست آمده، آزمون تصریح الگوی رمزی رضایت بخش نیست که نشان‌دهنده خطای تصریح مدل خطی می‌باشد که نتیجه مذکور این احتمال را تقویت می‌کند که رابطه غیرخطی به الگوی واقعی نزدیک‌تر می‌باشد.

برآورد مدل رگرسیون آستانه‌ای، با استفاده از سطوح آستانه‌ای محاسبه شده و آزمون‌های اثر آستانه‌ای انجام شده صورت گرفته است. مقادیر سطوح آستانه‌ای بدست آمده برای متغیر اندازه

* دانشجوی دکتری اقتصاد، مرکز تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران (نویسنده‌ی مسئول)
(ali.urmia66@yahoo.com)

** استاد اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

*** کارشناس ارشد اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

دولت ۷/۸۵ و ۸/۱۶ می‌باشد. سطوح آستانه‌ای بدست آمده نشان می‌دهد زمانی که اندازه دولت به ۷/۸۵ درصد می‌رسد تابع توزیع درآمدی دچار شکست شده و نحوه اثر متغیرهای الگو بر میزان توزیع درآمد تغییر می‌کند. در مرحله بعد جستجو برای یافتن آستانه دوم نشان می‌دهد که وقتی اندازه دولت ۸/۱۶ درصد است، بار دیگر نحوه تأثیر متغیرهای آزادی اقتصادی، تسهیلات اعطایی بخش خصوصی و حکمرانی خوب بر توزیع درآمد تغییر می‌کند.

همچنین با توجه به این که براساس آزمون اثر آستانه‌ای مقادیر آستانه معنی‌دار می‌باشند، تأثیر ضرایب به‌دست‌آمده در مدل متأثر از مقادیر آستانه‌ای به‌دست آمده می‌باشد. تحلیل نتایج بدست آمده از برآورد مدل رگرسیون آستانه‌ای حاکی از آن است که در رژیم دولت بزرگ متغیرهای شاخص کیفیت حکمرانی و آزادی اقتصادی بیشترین تأثیر منفی معنی‌دار و تسهیلات اعطایی بخش خصوصی تأثیر مثبت معنی‌دار بر توزیع درآمد دارند.

یافته‌های این تحقیق، لزوم برنامه‌ریزی و جهت‌گیری اصولی در کشورهای منتخب را در راستای بهبود شاخص‌های اندازه دولت، حکمرانی خوب و آزادی اقتصادی، تنظیم مقررات، افزایش کارایی و اثربخشی و حمایت از بخش خصوصی را تأیید می‌کند.

طبقه بندی JEL: O_{16} ، O_{40} ، E_{58} ، F_{13} ، C_{22}

واژه‌های کلیدی: عوامل نهادی، اندازه دولت، توزیع درآمد، رگرسیون آستانه‌ای